

Tellingen van zomerganzen in Vlaanderen

1. Achtergrond en doelstellingen

Recent is op het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) een project gestart dat tot doel heeft om de schadeproblematiek van zomerganzen te onderzoeken en op een meer wetenschappelijke manier te onderbouwen. Dit gebeurt in opdracht van het Agentschap Natuur en Bos (ANB) en in nauwe samenwerking met het Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek (ILVO).

Eén van de doelstellingen van het project is om de verspreiding van zomerganzen in kaart te brengen en de grootte van de Vlaamse populatie in de zomerperiode zo nauwkeurig mogelijk te bepalen. Tot op heden vonden alleen tellingen in het winterhalfjaar plaats. Voor het uitvoeren van deze tellingen werkt het INBO samen met Natuur.studie.

Wat de zomertellingen betreft plannen we dit jaar twee gebiedsdekkende tellingen over geheel Vlaanderen, respectievelijk op **27 juni** en **29 augustus 2009**. Voor deze tellingen doen we in de eerste plaats beroep op de vaste tellers van het bestaande watervogelnetwerk. In deze nota wordt een korte toelichting gegeven over de telmethodiek en de wijze waarop gegevens kunnen ingevoerd of doorgegeven worden.

2. Werkwijze tellingen

- **Welke soorten ?** Onder zomerganzen worden alle ganzen verstaan die tijdens de zomerperiode in Vlaanderen in het wild voorkomen. Deze groep omvat dus zowel zowel Europese, inheemse soorten (zoals Grauwe Gans) als exoten (zoals Magelhaengans, Indische Gans en Nijlgans). Noteer ook gedomesticeerde ganzen ('boerenganzen' of 'chinese knobbelganzen') of eventuele hybriden. Vogels die in gevangenschap leven en niet vliegvlug zijn, worden niet meegeteld (bv. gekortwiekte vogels in parken).
- **Welk tijdstip ?** Gezien de grote mobiliteit van ganzen (weliswaar minder in de zomer dan in de winter) wordt er zoveel mogelijk op hetzelfde ogenblik geteld. De telling gebeurt bij voorkeur op zaterdag tussen 09u00 en 11u00 in de voormiddag. Indien hiervan in bepaalde regio's afgeweken zou worden, dan dient er naar gestreefd te worden om de ganse regio op een ander moment zo simultaan mogelijk te tellen.
- **Welke gebieden ?** Het is belangrijk dat we een zo volledig mogelijk beeld hebben van de verspreiding en aantallen. De meeste ganzen zullen wellicht voorkomen in de traditionele telgebieden van de watervogeltellingen. Toch kunnen bij de meeste soorten ganzen ook aanzienlijke aantallen verwacht worden buiten de vaste telgebieden (landbouwgebieden, parkgebieden,...). Het is belangrijk dat ook daar actief gezocht wordt naar ganzen.
- **Wat noteren ?** Volgende gegevens dienen genoteerd te worden: gebied (bij voorkeur vrij exacte locatie), waarnemer, datum en tijdstip, volledigheid van de telling, aantal exemplaren (met aparte vermelding van broedparen met jongen), gedrag (foeragerend, rustend, overvliegend,...), habitatkeuze (grasland, akker, open water,...) en eventuele slagpenrui. Gebruik bij voorkeur het daarvoor voorziene telformulier (zie verder).

3. Invoeren van de gegevens

De telresultaten kunnen per teller ingevoerd worden op het voorziene **telformulier** (bijgevoegd als apart Excel-bestand).

Vermeld duidelijk welke gebieden of welk stuk van de regio of welke gebieden door jou geteld werden, ook als er geen ganzen aanwezig waren. Nultellingen zijn ook belangrijk !

Belangrijk is dat elke groep ganzen die waargenomen wordt een uniek groepsnummer krijgt (eerste kolom).

Bij elke groep ganzen vermeld je op het telformulier de naam van het gebied. Indien die naam voor zich spreekt is geen verdere specificatie van de locatie noodzakelijk, bijvoorbeeld een groepje ganzen op een kasteelvijver of een ander soort waterplas. Bij waarnemingen in grotere gebieden of complexen (bijvoorbeeld poldercomplexen, havengebieden,...) is een meer gedetailleerde toelicht van de locatie wenselijk. Een meer exacte plaatsaanduiding van de waargenomen groepen kan dan op twee manieren doorgegeven worden:

- (1) via de website <http://waarnemingen.be>. Deze invoersite voor natuurwaarnemingen van Natuurpunt.studie biedt de mogelijkheid om de plaats van een waarneming exact op een kaart aan te duiden. Voor het invoeren van waarnemingen dien je wel **geregistreerd** te worden (zie LOGIN rechts op het invoerscherm). Kort daarna krijg je per mail een login en paswoord. Eenmaal ingelogd kun je waarnemingen invoeren.

Voor het invoeren ga je als volgt te werk. Bovenaan vind je de optie **Projecten**. Selecteer daar het project 'Tellingen zomerganzen'. Boven het kaartje kun je klikken op 'Zelf een waarneming invoeren voor het project'. Als je daarop klikt krijg je een invoerschermje te zien. Het invoeren spreekt voor zich. Belangrijk is het aanduiden van de exacte locatie. Daarbij kun je als volgt te werk gaan. In het vakje 'Gebied' typ je de naam van de gemeente. Het kaartje rechts zal dan inzoomen op de bewuste gemeente. Versleep vervolgens het rode pijltje naar de plaats waar je de waarneming hebt verricht. Je kunt ook in- en uitzoomen op de kaart met respectievelijk het + en – teken. Als je alle veldjes hebt ingevuld, onderaan op 'invoeren' klikken.

Belangrijk: bij 'toelichting locatie' vermeld je tevens het unieke **groepsnummer** van de waarneming in kwestie. Dit groepsnummer moet overeenstemmen met het nummer op het telformulier.

- (2) op kaartmateriaal (aan te vragen op het INBO). Tellers die niet over een computer beschikken of die niet overweg kunnen met waarnemingen.be, kunnen de locatie van de waarneming aanduiden op copys van stafkaarten die daarna opgestuurd worden naar INBO (of regionale coördinator).

4. Doorsturen van de gegevens

Ingevulde telformulieren en/of kaartmateriaal kunnen doorgemailed (of opgestuurd) worden naar de regionale coördinator (Joris Everaert: Durmevallei-Waasland) en/of rechtstreeks naar Koen Devos, Kliniekstraat 25, 1070 Brussel, koen.devos@inbo.be. Wacht hier niet te lang mee zodat geen gegevens verloren gaan.

Een overzicht met de resultaten van de telling zal aan alle medewerkers worden bezorgd.